

Sygn. akt III Ca 643/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie
następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Katarzyna Kwilosz – Babiś

Sędzia SO Ewa Adamczyk (sprawozdawca)

Sędzia SO Zofia Klisiewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa T. Z. (1) i małoletnich: M. Z. (1), M. Z. (2) i W. Z. działających przez przedstawicielkę ustawową
T. Z. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 2 lipca 2015 r., sygn. akt I C 379/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki T. Z. (1) kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych), a na rzecz powodów M. Z. (1), M. Z. (2) i W. Z. kwoty po 600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

(...)

Sygn. akt III Ca 643/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Gorlicach:

- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)

z siedzibą w W. na rzecz powódki T. Z. (1) kwotę 20 000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia

3 października 2013 r. do dnia zapłaty (pkt I),

- w pozostałym zakresie powództwo powódki T. Z. (1) oddalił (pkt II),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powódki W. Z. kwotę 7 500,00 zł (siedem tysięcy złotych zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2013 r. do dnia zapłaty (pkt III),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powódki M. Z. (1) kwotę 7 500,00 zł (siedem tysięcy złotych zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2013 r. do dnia zapłaty (pkt IV),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powoda M. Z. (2) kwotę 7 500,00 zł (siedem tysięcy złotych zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia
3 października 2013 r. do dnia zapłaty (pkt V),
- nakazał ściągnąć do Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Gorlicach od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. kwotę 2 125,00 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni (pkt VI),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powódki T. Z. (1) kwotę 827,39 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt VII),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powódki W. Z. kwotę 1 217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt VIII),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powódki M. Z. (1) kwotę 1 217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IX),
- zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...)
z siedzibą w W. na rzecz powoda M. Z. (2) kwotę 1 217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt X),
- nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa (pkt XI).

Sąd ustalił, że powodowie domagali się zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz:

- T. Z. (1) 30 000 zł, małoletniej W. Z. 7 500 zł, małoletniej M. Z. (1) 7 500 zł, małoletniego M. Z. (2) 7 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2013 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią ojca T. Z. (1), a dziadka małoletnich powodów.

Powodowie wskazali, iż w dniu 2 listopada 2009 r. w R. został potrącony pieszy S. W., który na skutek doznanych obrażeń zmarł w dniu 4 listopada 2009 r. Sprawcą wypadku był kierujący samochodem osobowym marki A. (...) o nr rej. (...) P. P., który posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Sąd ustalił, że w dniu 2 listopada 2009 r. w miejscowości R. miał miejsce wypadek drogowy. Doszło do potrącenia pieszych, przy czym S. W. został uderzony przednią, lewą stroną pojazdu. W wyniku uderzenia wpadł on na maskę samochodu, zatrzymując się na przedniej szybie, a następnie spadł na jezdnię. Poszkodowani zostali przetransportowani do szpitala. Do zaistniałego wypadku przyczynili się zarówno S. W. jak i P. P.. Stopień przyczynienia się S. W. to 50%. Wskutek odniesionych obrażeń, S. W. zmarł w G. dnia 4 listopada 2009 r. Kierujący samochodem A. (...) o nr rej. (...) w dniu wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego zawarte z Towarzystwem (...)
z siedzibą w W., potwierdzone polisą (...) nr (...).

P. P. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorlicach
z dnia 24 czerwca 2010 r., sygn. akt II K 307/10 został uznany winnym tego, że

w dniu 2 listopada 2009 r. w R. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki A. (...) o nr rej. (...) i jadąc prostym odcinkiem drogi

w kierunku B. nie dostosował prędkości do warunków drogowych oraz nie obserwował należycie jezdni i uderzył w przechodzących przez jezdnię z lewej strony pieszych M. W. i S. W., w wyniku czego M. W. doznał obrażeń ciała w postaci złamania głowy kości strzałkowej lewej bez przemieszczenia, krwiaka i obrzęku okolicy stawu kolanowego lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu,

a S. W. na skutek doznanych obrażeń ciała zmarł w dniu 4 listopada 2009 r. Za powyższe P. P. został skazany na karę jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres próby trzech lat oraz karę grzywny. Powódka T. Z. (1) jest córką S. W., natomiast małoletni powodowie W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) są jego wnukami. T. Z. (1) o wypadku swojego ojca dowiedziała telefonicznie, bezpośrednio po zdarzeniu. Od chwili wypadku do śmierci ojca była u niego

w szpitalu dwukrotnie. Natomiast o śmierci S. W. została poinformowana telefonicznie przez pracowników szpitala. Jej pierwszą reakcją na powyższą informację był wybuch płaczu, czego świadkami były małoletnie dzieci powódki. T. Z. (1) przeżyła szok, gdyż jako jedyna córka była bardzo zżyta ze swoim ojcem. Nie potrafiła się odnaleźć w tej sytuacji, popadła w rozpacz, nie mogła jeść ani też spać. Przejawiała objawy depresyjne, nie potrafiła zajmować się własnymi obowiązkami domowymi. Cała sytuacja zmusiła T. Z. (1) do korzystania z porad lekarza rodzinnego, który to zalecił jej przyjmowanie leków uspokajających. Zły stan psychiczny powódki utrzymywał się przez okres około pół roku od śmierci ojca, natomiast problemy ze snem ustąpiły po jeszcze dłuższym czasie. Pomimo upływu kilku lat od śmierci S. W., T. Z. (1) nadal często go wspomina, kultywuje jego pamięć, składa intencje modlitewne, wraz z całą rodziną odwiedza grób zmarłego. Również małoletni powodowie W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) bardzo ciężko przyjęli wiadomość o śmierci dziadka M. Z. (2), który miał wówczas 9 lat, zaczął uskarżać się na bóle żołądkowe, korzystał z porad lekarza rodzinnego, był zmuszony przyjmować leki przeciwbólowe z uwagi na stwierdzoną nerwicę żołądka powstałą na skutek śmierci dziadka. Sytuacja taka spowodowała jego nieobecność w szkole przez okres jednego miesiąca. Bezpośrednio po śmierci dziadka M. Z. (2) stał się dzieckiem smutniejszym, bardziej zamkniętym w sobie. W chwili obecnej jego stan uległ polepszeniu, jednakże wciąż czule wspomina swego dziadka. Z kolei W. Z. i M. Z. (1) swoją rozpacz ujawniały na zewnątrz, głównie poprzez płacz. Dla całej trójki wnuków śmierć S. W. była pierwszą przeżywaną przez nie stratą osoby tak bliskiej. Sytuacja ta spowodowała również pogorszenie się ich wyników w szkole, gdyż małoletni powodowie mieli problemy z koncentracją. W okresie bezpośrednio po śmierci dziadka, każde jego wspomnienie powodowało płacz małoletnich powodów. Często dopytywały one dlaczego dziadek zmarł.

Do chwili obecnej małoletni powodowie często wspominają zmarłego, przeglądają wspólne zdjęcia, przywołują razem spędzone chwile. S. W. był osobą wokół której koncentrowało się życie rodzinne i która tworzyła atmosferę rodzinną. Po jego śmierci, więzi spajające rodzinę rozluźniły się. Rodzina stała się niepełna, szczególnie podczas świąt i spotkań rodzinnych powodowie odczuwają pustkę po zmarłym. Choć T. Z. (1) po wyjściu za mąż zamieszkała w domu męża wraz

z dziećmi i mężem co niedzielę odwiedzała swój dom rodzinny, a jej relacje z ojcem były bardzo dobre. Również każda uroczystość czy też święto były spędzane wspólnie. S. W. pomagał rodzinie swojej córki w pracach polowych na gospodarstwie, doradzał również przy zakupie różnych maszyn rolniczych. Czynił to bardzo chętnie, z własnej woli. Z kolei T. Z. (1) pomagała ojcu w jego działalności ogrodniczo-sadowniczej, za co zawsze otrzymywała od niego pieniądze, czy też owoce lub warzywa. T. Z. (1) oraz jej mąż utrzymywali się z pracy na gospodarstwie, nie podejmowali pracy zawodowej. Pomoc finansowa ze strony S. W. stanowiła odczuwalne wsparcie dla rodziny T. Z. (1).

S. W. brał czynny udział w wychowaniu swoich wnuków. Małoletni W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) mieli bardzo dobre relacje z dziadkiem, był to ich jedyny dziadek. S. W. uczestniczył

w uroczystościach szkolnych swoich wnuków, otrzymywał laurki z okazji dnia dziadka. Bardzo chętnie też spędzał z nimi czas, gdyż bardzo lubił dzieci. Obdarowywał je również prezentami, zarówno z okazji urodzin, jak i drobniejszymi bez specjalnej okazji.

W toku postępowania likwidacyjnego została przyznana z tytułu zadośćuczynienia dla córki zmarłego S. W. kwota 10 000 zł oraz tytułem kosztów pogrzebu kwota 810 zł. Pozwany wskazał, iż kwotę zadośćuczynienia pomniejszono o 50%, czyli o stopień przyczynienia się S. W. do zaistniałego wypadku. Pozwany ubezpieczyciel odmówił wypłaty

jednorazowego odszkodowania podnosząc, iż nie zostało wykazane aby doszło do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej wnioskującej. Odnosząc się do wniosków wnuków, ubezpieczyciel wskazał, iż brak było pomiędzy nimi a zmarłym więzi gospodarczej. Z kolei w kwestii wniosku T. Z. (2) wskazał, iż brak jest podstaw do zaliczenia go do kręgu najbliższej rodziny zmarłego S. W..

Obecnie powódka T. Z. (1) zajmuje się wychowywaniem małoletnich dzieci oraz wspiera swojego męża w pracach na gospodarstwie. Ponadto jej mąż, T. Z. (2) podejmuje się odpłatnych, dorywczych zajęć. Dodatkowo rodzina powodów otrzymuje świadczenia pieniężne z Gminnego Ośrodka Pomocy (...) w S. w postaci zasiłków celowych. T. Z. (1) otrzymuje też zasiłek rodzinny na rzecz czwórki swoich małoletnich dzieci. Rodzina ponosi stałe wydatki na zakup gazu, energii elektrycznej oraz koszty związane z opłatą składek ubezpieczenia społecznego rolników.

W ocenie Sądu powództwo jest częściowo zasadne.

Jako okoliczności mające wpływ na wysokość zasądzonego zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę zarówno traumatyczne przeżycia powodów jakie towarzyszą im tuż po śmierci osoby bliskiej, a więc w szczególności wstrząs psychiczny, rozpacz, żal i poczucie osamotnienia, lecz również wpływ śmierci osoby bliskiej na ich kondycję psychiczną i dalsze funkcjonowanie w dłuższym okresie. Istotnym czynnikiem pozostaje również rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień w jakim pozostali członkowie rodziny będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości oraz to, na ile są oni zdolni zaakceptować życie bez osoby najbliższej.

Przyznanie zadośćuczynienia w określonej kwocie winno być wynikiem indywidualnego rozważenia każdego przypadku. Jako odpowiednią kwotę zadośćuczynienia należnego powódce T. Z. (1) dla zrekompensowania rozmiaru doznanej przez nią krzywdy uznał Sąd kwotę 60 000 zł. Uwzględnia ona

w szczególności to, iż odczuwane przez powódkę krzywda i żal są znaczne. Śmierć ojca była zdarzeniem nagłym, nieoczekiwanym, a przez to miała większy ładunek dramatyczny, była dla niej wstrząsem emocjonalnym. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń śmierć S. W. spowodowała u córki objawy depresyjne oraz reakcję o cechach silnego stresu. Miała ona problemy

z normalnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, pojawiły się kłopoty ze snem. Powódka korzystała z porad lekarza rodzinnego, przyjmowała leki antydepresyjne. Pomimo wyciszania się wraz z biegiem czasu negatywnych reakcji, powódka do dnia dzisiejszego odczuwa brak bliskiej jej osoby, ma poczucie straty, pustki. Podczas spotkań rodzinnych powódka wspomina postać zmarłego. T. Z. (1) odwiedza również często grób ojca, daje na msze w jego intencji. Relacje powódki T. Z. (1) z ojcem były bardzo dobre, serdeczne i była ona z nim bardzo związana emocjonalnie. S. W. koncentrował wokół siebie życie rodzinne, powódka często i regularnie odwiedzała ojca. Wspierał on również rodzinę córki zarówno finansowo, jak i pracą w gospodarstwie, czy też dobrą radą. Podobnie T. Z. (1) wspomagała ojca w prowadzonej przez niego działalności ogrodniczej.

Z kolei jako odpowiednią kwotę zadośćuczynienia należnego małoletnim powodom W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) uznał kwotę

po 15 000 zł na rzecz każdego z nich. Sąd uznał, iż małoletni, pozostawali w kręgu najbliższej rodziny zmarłego. Fakt, iż nie zamieszkiwali wraz z dziadkiem S. W. nie może stanowić argumentu dla przyjęcia poglądu przeciwnego. W orzecznictwie przyjmuje się rozszerzającą wykładnię pojęcia „osoby najbliższej”, mając na uwadze iż znaczenie w tej kwestii przypisać należy nie tyle formalnemu pokrewieństwu, ile faktycznej sytuacji i relacjom jakie panują w danej rodzinie. S. W. brał aktywny udział w wychowaniu swoich wnuków, dla których był autorytetem. Dzieci bardzo lubiły przebywać ze swoim dziadkiem, który zawsze potrafił zorganizować im czas. Wizyty u dziadka były zawsze tymi oczekiwanymi. Kwota zadośćuczynienia należna małoletnim uwzględnia to, że

w wyniku śmierci dziadka doświadczyli oni silnych negatywnych emocji. Skalę bólu po odejściu dziadka, potęgowała okoliczność, iż był on ich jedynym dziadkiem

i pierwszą osobą tak bliską, którą utracili. Trudniej, niż osobom dorosłym, było im zrozumieć co się stało. W okresie bezpośrednio po śmierci S. W. pogorszyły się wyniki dzieci w szkole, M. Z. (2) nie uczęszczał do szkoły przez okres jednego miesiąca. Chłopiec musiał przyjmować leki, korzystać z porad lekarza rodzinnego z uwagi na nerwicę żołądka

powstała u niego po śmierci dziadka. Wyraźnie w tym okresie posmutniał, zamknął się w sobie. Z kolei małoletnie powódki wyrażały swoje uczucia głównie poprzez częsty płacz. Do dnia dzisiejszego dzieci często i czule wspominają swojego dziadka. Stąd cierpienie i krzywda małoletnich powodów wywołane przedwczesną śmiercią dziadka winno być im zrekompensovane.

Uwzględniając stopień przyczynienia się S. W. do szkody oraz wyplaconą powódce T. Z. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 10 000 zł, zasądzono na jej rzecz dodatkowo kwotę 20 000 zł ($60\,000\text{ zł} \times 50\% = 30\,000\text{ zł} - 10\,000\text{ zł}$).

Na rzecz małoletnich powodów W. Z., M. Z. (1), M. Z. (2) przy uwzględnieniu stopnia przyczynienia zasądzono tytułem zadośćuczynienia, kwoty po 7 500 zł na rzecz każdego z nich ($15\,000\text{ zł} \times 50\%$).

Rozstrzygnięcie o odsetkach uzasadnia art. 481 § 1 k.c. oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j.: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.). Opóźnienie pozwanego liczyć należało najwcześniej od następnego dnia po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia ubezpieczycielowi, co miało miejsce w dniu 02 września 2013 r. Uzasadniało to zasądzenie odsetek zgodnie z żądaniem pozwu, tj. od dnia 03 października 2013 r.

O kosztach procesu poniesionych przez stronę pozwaną oraz powódkę T. Z. (1) Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Żądanie powódki zostało uwzględnione w 67%. Powódka poniosła w sprawie koszty w wysokości 2 417 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz koszty zastępstwa prawnego ustalone na podstawie przepisu § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j.: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) z czego 67% stanowi 1 619,39 zł. Pozwany poniósł w sprawie koszty w wysokości 2 400 zł, (koszty zastępstwa procesowego ustalone jak powyżej) z czego 33% stanowi 792 zł. Po potrąceniu powyższych kwot zasądzono od pozwanego na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 827,39 zł.

O kosztach procesu w stosunku do powodów W. Z., M. Z. (1), M. Z. (2) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Skoro strona pozwana w stosunku do małoletnich powodów przegrała sprawę w całości, Sąd zasądził od niej na rzecz każdego z powodów kwotę po 1 217 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz koszty zastępstwa prawnego ustalone na podstawie przepisu

§ 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j.: Dz.U z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

O opłacie od pozwu w zakresie w jakim powodowie korzystali ze zwolnienia od kosztów sądowych, z uwzględnieniem w jakim stopniu powodowie proces wygrali ($5\% \text{ z } 20\,000\text{ zł} = 1\,000\text{ zł}$ oraz $5\% \text{ z } 7\,500\text{ zł} = 375\text{ zł} \times 3$) orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W pozostałym zakresie, w którym powódka T. Z. (1) proces przegrała, z uwagi na fakt, iż była ona w całości zwolniona od kosztów sądowych, koszty te ostatecznie poniósł Skarb Państwa.

Powyższy wyrok w części obejmującej pkt I, III – X zaskarżyła strona pozwana apelacją. Zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 446 § 4 k.c., poprzez nieprawidłowe przyjęcie, iż odpowiedzialną sumę zadośćuczynienia w niniejszej sprawie na rzecz T. Z. (1) stanowić będzie łącznie kwota 60 000,00 zł oraz na rzecz W. Z. kwota 15 000,00 zł, na rzecz M. Z. (1) kwota 15 000,00 zł oraz na rzecz M. Z. (2) kwota 15 000,00 zł jako kwoty rażąco wygórowane,
- art. 6 k.c. w zw. z art. 232 § 1 k.p.c., poprzez brak wykazania przez powodów krzywdy, która uzasadniałaby zasądzenie dodatkowego zadośćuczynienia na rzecz powódki T. Z. (1) w kwocie 20 000,00 zł oraz

zadośćuczynienia na rzecz małoletnich powodów W. Z., M. Z. (1) oraz M. Z. (2) kwocie 7 500,00 zł dla każdego z nich albowiem strona powodowa nie zgłosiła wniosków dowodowych (np. opinii biegłego psychologa, zeznań świadków,) na poparcie twierdzeń co do rozmiaru doznanej krzywdy po śmierci S. W.

oraz naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego, a tym samym uznanie, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy uzasadnia przyznanie powodom zadośćuczynienia w kwocie 60 000,00 zł dla T. Z. (1), dla małoletnich powodów W. Z., M. Z. (1), M. Z. (2) w kwocie po 15 000, 00 zł dla każdego z nich w oparciu wyłącznie o zeznania T. Z. (2) i przesłuchanie powódki,
- art. 100 k.p.c. w zw. z art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie zachodzi współuczestnictwo formalne, a tym samym zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów wynagrodzenia pełnomocnika oddzielnie na rzecz każdego z powodów, podczas gdy uzasadnionym jest zasądzenie przedmiotowych kosztów na rzecz powodów łącznie.

Wskazując powyższe zarzuty wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie kosztów postępowania za

I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego stosownie do wyniku sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Żaląca podniosła, że powodowie nie wykazali roszczenia w zakresie zadośćuczynienia, gdyż nie wnioskowali podstawowych dowodów na okoliczność zakresu bólu oraz cierpienia po śmierci ojca i dziadka powodów w postaci opinii biegłego psychologa oraz zeznań świadków. W ocenie apelującego Sąd I instancji zbyt dużą wiarygodnością obdarzył zeznania świadka T. Z. (2), który jest bezpośrednio związany ze stroną powodową i nie w pełni obiektywny. Zdaniem strony pozwanej w sposób błędny Sąd przyjął, iż łączna kwota 60 000,00 zł dla T. Z. (1) i 15 000,00 zł dla każdego z małoletnich powodów tytułem zadośćuczynienia spełnia przesłankę odpowiedniości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Podniesione w apelacji zarzuty uznać należało za nieskuteczne.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego oraz wnioski prawne wywiedzione na jego podstawie.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do zarzutu naruszenia przepisu

art. 6 k.c. w zw. z art. 232 § 1 k.p.c., który strona pozwana uzasadniła brakiem zgłoszenia przez powodów wniosków dowodowych z opinii biegłego psychologa, zeznań świadków na poparcie twierdzeń co do rozmiaru doznanej krzywdy po śmierci S. W.. W ocenie Sąd Okręgowy nie zachodzi zarzucane wyżej naruszenie prawa materialnego i przepisu procesowego powoływane przez stronę pozwaną. Stosownie do treści art. 278 § 1 k.p.c. sąd dopuszcza dowód z opinii biegłego w wypadku wymagającym wiadomości specjalnych. Powodowie takiego wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa nie zgłosili ale nie powodowało to braku udowodnienia dochodzonego roszczenia. Wykazaniu przez powodów doznanej krzywdy na skutek śmierci osoby bliskiej nie musi służyć dowód z opinii biegłego psychologa. Okoliczności istotne dla ustalenia możliwości zasądzenia zadośćuczynienia jak i jego wysokości Sąd mógł ustalić przede wszystkim na podstawie zeznań powódki jako córki zmarłego S. W. oraz zeznań świadka T. Z. (2) – męża powódki. Opiniowanie przez biegłego w sprawie o takim charakterze sprowadzałoby się do wysłuchania powódki, która przedstawiłaby okoliczności związane ze śmiercią ojca i następstwa jakie śmierć ta wywołała. Niezależnie od wniosków jakie przedstawiłby w oparciu o tej wyjaśnienia biegły, to do Sądu należy ustalenie okoliczności faktycznych i ocena ich znaczenia, wpływu na ustalenie odpowiedniej kwoty należnej wskazanym tytułem.

Brak jest zatem w ocenie Sądu Okręgowego podstaw do zarzucania, że wykazanie krzywdy mogło nastąpić jedynie w oparciu o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa ewentualnie biegłego lekarza psychiatry.

Sąd przeprowadził dowód z zeznań świadka T. Z. (2), który jest mężem powódki, a ojcem małoletnich powodów. Brak podstaw do zarzucania powodom, że powołali się jedynie na taki dowód w sytuacji gdy dochodzone roszczenia oparte są na doznanej krzywdzie związanej ze śmiercią osoby najbliższej. O przeżyciach związanych ze śmiercią osoby najbliższej, a także łączących więziach rodzinnych między córką a ojcem oraz wnukami a dziadkiem mogą przede wszystkim zeznawać osoby z kręgu rodzinnego bo tylko oni na co dzień zetknęli się ze skutkami jakie wywołała wśród osób najbliższych śmierć członka rodziny.

Ocena zeznań świadka T. Z. (2) została dokonana prawidłowo

w oparciu o zasady określone w art. 233 k.p.c. Sam fakt należenia T. Z. (2) do kręgu osób bliskich dla powódki i małoletnich powodów nie stanowi przesłanki pozwalającej na odmowę wiarygodności jego zeznań. Zarówno powódka jak

i świadek T. Z. (2) przedstawiali podobnie okoliczności związane ze śmiercią ojca powódki jak i zachowanie powodów w późniejszym czasie. Wskazywane przez nich fakty nie odbiegają w żaden sposób od spotykanych w takich sytuacjach zachowań osób najbliższych po śmierci najbliższego członka rodziny. Strona pozwana nie przedstawiła w apelacji żadnego konkretnego zarzutu, który by wskazywał na podstawę do odmowy wiarygodności zeznaniom wskazanego wyżej świadka poza powołanym faktem, że jest on osobą bliską powódce. Z tych względów zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. należało uznać za nieskuteczny.

Nie ma też uzasadnienia zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. formułowany

w kontekście uznania za odpowiednie zadośćuczynienie dla powódki i małoletnich powodów w kwotach zasądzonych zaskarżonym wyrokiem.

Z uwagi na ocenny charakter kryteriów ustalenia konkretnej kwoty tytułem zadośćuczynienia jej określenie jest ze swej istoty objęte sferą swobodnej oceny sędziowskiej. W pojęciu odpowiednia suma zadośćuczynienia zawiera się uprawnienie do dokonania swobodnej oceny przez sąd, uzasadnionej dodatkowo niematerialnym – a zatem z natury rzeczy trudnej do precyzyjnego oszacowania wartości krzywdy

(por. wyrok SN z dnia 15 lutego 2006 r., IV CK 384/05 oraz z dnia 5 grudnia 2006 r.,

II PK 102/06). Z tego względu korygowanie przez Sąd II instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne w zasadzie tylko wtedy gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy mających wpływ na jego wysokość jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie np. rażąco wygórowane (por. wyrok SN z 18 listopada 2004 r., ICK 219/04).

Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany w apelacji nie wykazał, że ustalone przez Sąd Rejonowy kwoty zadośćuczynienia zasądzone na rzecz T. Z. (1) oraz na rzecz W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) są kwotami rażąco wygórowanymi. Wskazać należy, że przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, które należałoby uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Oczywiście jest jednak, iż zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny i nie może być symboliczne. W konsekwencji wysokość zadośćuczynienia oceniana jest zawsze przez Sąd na tle konkretnych okoliczności faktycznych ustalonych w sprawie. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał okoliczności, które wziął pod rozwagę ustalając wysokość zadośćuczynienia. Podzielić należy, że takie okoliczności jakie towarzyszą bezpośrednio po śmierci osoby bliskiej, a więc w szczególności wstrząs psychiczny, rozpacz, żal i poczucie osamotnienia, jak również okoliczności mające wpływ na dalsze funkcjonowanie w dalszym okresie czasu należą do tych, które mają bezpośredni wpływ na ustalenie wysokości zadośćuczynienia. Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie śmierć ojca dla powódki była zdarzeniem nagłym, nieoczekiwanym, a przez to miała większy ładunek dramatyczny i była dla niej wstrząsem emocjonalnym. Spowodowała u niej objawy depresyjne i reakcje o cechach silnego stresu. Miała bowiem problemy z normalnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, pojawiły się kłopoty ze snem, korzystała z porad lekarza rodzinnego, przyjmowała leki antydepresyjne. Relacje powódki z ojcem były bardzo dobre, była z nim bardzo związana emocjonalnie, odwiedzała regularnie ojca, a on koncentrował wokół siebie życie rodzinne, wspierał córkę finansowo jak i pracą w gospodarstwie oraz dobrą radą. Również ustalił Sąd I

instancji okoliczności faktyczne jakie miały wpływ na ustalenie wysokości zadośćuczynienia należnego małoletnim powodom jako wnukom zmarłego. Niewątpliwy aktywny udział zmarłego w wychowaniu wnuków, częsty pobyt u nich skutkował skalą bólu po odejściu dziadka, który był pierwszą osobą tak bliską, którą utraciły.

W tych okolicznościach kwestionowanie przez apelującego wysokości ustalonych kwot zadośćuczynienia nie znajduje usprawiedliwienia. W żadnym wypadku nie można przyjąć, jak sugeruje się w apelacji, by ustalone kwoty zadośćuczynienia były nadmierne i nie utrzymane w rozsądnych granicach.

Brak uzasadnienia dla zarzutów zawartych w apelacji, a dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Co do zasady Sąd odwołał się prawidłowo do przepisu art. 98 kpc, gdy orzekł o kosztach procesu należnych powodom W. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) w sytuacji, gdy uwzględnił ich żądanie w całości. Natomiast orzeczenie w pkt VII dotyczące zasądzenia kosztów procesu na rzecz powódki znajduje uzasadnienie w przepisie art. 100 kpc i jest wynikiem stosunkowego rozdzielenia poniesionych kosztów odpowiednio do uwzględnionego i oddalonego powództwa. Twierdzenia strony pozwanej, iż współuczestnikom materialnym reprezentowanym przez tego samego pełnomocnika procesowego należy się zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu tylko jednego pełnomocnika należy zaakceptować. Stwierdzić jednak należy, że w niniejszej sprawie nie zachodzi współuczestnictwo materialne. Po stronie powodów dochodzących odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 kc występuje współuczestnictwo formalne, a nie współuczestnictwo materialne, ponieważ roszczenie powodów jest oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej – art. 72 § 1 pkt 2 kpc (por. post. SN z 23.07.2014r., VCZ 51/14). W takiej zatem sytuacji prawidłowo zasądzono koszty procesu od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów mimo, że byli oni zastępowani przez tego samego pełnomocnika.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na zasadzie art. 385 kpc. Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydane zostało na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc przy uwzględnieniu zasady, że każdemu z powodów wygrywających proces reprezentowanych przez tego samego adwokata należy się zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

(...)